

Pla nacional del llibre i la lectura

Sessió “Els espais de lectura”

1 | Introducció

Context

El Govern de la Generalitat, a través del Departament de Cultura i en coordinació amb el Departament d'Educació, i amb la col·laboració de representants i experts dels dos àmbits, ha iniciat un projecte que té com a objectiu identificar **propostes que ajudin a incrementar els índexs de lectura i l'hàbit lector**, especialment en català.

En aquest sentit, s'han generat diferents grups de treball tenint en compte una selecció d'àmbits d'actuació a partir dels quals s'identificaran oportunitats i **propostes d'actuació que han de configurar el Pla nacional del llibre i la lectura**.

Objectiu del document

Aquest document pretén ser **una eina de reflexió i inspiració** per als assistents de cadascuna de les trobades per tal que el debat que es generi sigui el més enriquidor possible i **inclogui una mirada cap a la transformació digital, la perspectiva de gènere, la diversitat i la sostenibilitat**. Aquest document no pretén ser un estudi de mercat ni un marc global de tendències del sector.

Per aconseguir-ho, es compartiran **tendències i casos de referència tant d'àmbit nacional com internacional, impulsades tant des del sector públic com des de la iniciativa privada per a cadascuna de les temàtiques**.

Llista de temàtiques:

1. Dades, recerca i informació

2. Els creadors

3. Diversitat i accés a la lectura

4. Reconeixement, revaloració i prestigi

5. La mediació lectora

6. La indústria

7. La promoció del llibre i la lectura

8. Visibilitat del llibre i de la lectura als mitjans de comunicació i les xarxes

9. Els lectors i l'accés inicial a la lectura

10. Els espais de lectura

10.1. Bibl. públiques i universitàries i altres espais de lectura

10.2. Biblioteques escolars

2 | Els espais de lectura

Les biblioteques públiques són els espais per excel·lència per connectar tots els ciutadans amb la lectura, la informació i el coneixement i, és clar, són cabdals per contribuir a fer lectors i per incrementar l'hàbit de lectura. Però també són cada vegada més un element clau per al desenvolupament de la comunitat i per garantir l'accessibilitat universal a la cultura i la informació.

És necessari reflexionar i definir com han de ser les biblioteques del segle XXI en general i, en particular, com han de ser les biblioteques escolars i les biblioteques universitàries.

Amb l'objectiu d'acostar la lectura al màxim de gent, cal pensar també, més enllà de les biblioteques, en l'existència i la necessitat d'altres espais generadors de dinàmiques lectores.

3 | Context i referències: temàtiques per al debat i la reflexió

El document recull casos i referències per al debat i la reflexió sobre els següents temes:

1. Potenciació de l'ús de biblioteques públiques

La transformació de les biblioteques cap a espais més oberts i amb nous serveis

Altres opcions, a més del Bibliobús?

L'ús de serveis digitals

2. La lectura en altres espais

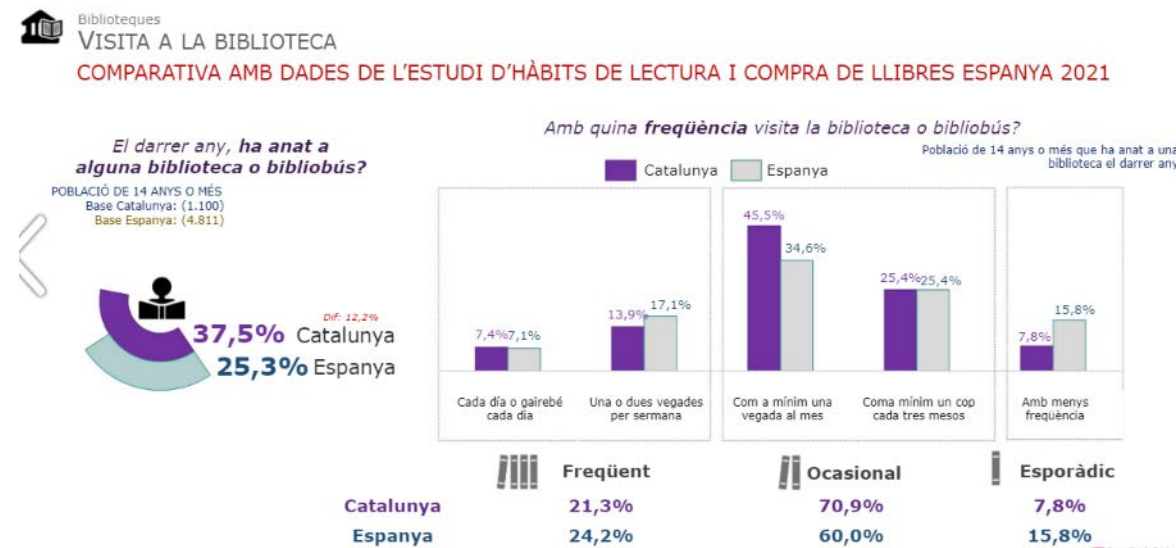
3 | Context i referències

1. Biblioteques públiques

L'estudi *Hàbits de lectura i compra de llibres a Catalunya* de l'any 2021 analitzava l'activitat lectora a les biblioteques. Cal recordar que el 2021 tot just s'estava recuperant l'activitat després de la pandèmia. A continuació, es mostren algunes dades d'interès:

- Un **37,5% dels enquestats** havien visitat la biblioteca durant l'últim any.
- Dels usuaris que van anar-hi, **el 70,9% la freqüentaven ocasionalment** (1 vegada al mes o cada 3 mesos).
- **El segment de població que més hi va anar va ser el de persones entre 15 i 24 anys (63,6%).**
- Dels que van visitar la biblioteca, **el 71,9% van anar a demanar o tornar llibres en préstec** i un 20,3% van fer ús dels llibres a la mateixa biblioteca.
- La **valoració global de les biblioteques** per part dels usuaris és molt positiva, amb una mitjana de **8,8 punts sobre 10**.

Com podríem potenciar encara més l'ús de les biblioteques?

Font: [Hàbits de lectura i compra de llibres 2021 \(ICEC\)](#)

3 | Context i referències: casos per al debat i la reflexió

Let's Move in Libraries, *les biblioteques com a espais de benestar*

Let's Move in Libraries és una iniciativa internacional que té com a objectiu **crear comunitats, ampliar l'oferta d'activitats a les biblioteques i transformar-les en espais de benestar social.**

El programa consisteix en l'**organització d'activitats de tot tipus —tallers gastronòmics, ioga, ball, jardineria, conferències, etc.—, tenint en compte diferents segments d'edats —nens petits, adolescents, adults i gent gran.**

El 2017, més de 1.150 biblioteques hi estaven adherides. Aquest programa va aconseguir atraure gent nova a les biblioteques, va ajudar a promoure la salut i va estimular l'alfabetització tant per a nens com per a adults. Després del programa, el **90% de les biblioteques públiques van manifestar que les activitats havien portat nous usuaris, i el 80%, que els programes van contribuir a la creació de comunitats.**

Font: [Let's Move in Libraries](#)

3 | Context i referències: casos per al debat i la reflexió

Passaport de lectura, gamificar i motivar la lectura en nens i nenes

A Estònia, es desenvolupa un programa de lectura impulsat pel Centre de Literatura Infantil que **pretén fer més lúdica la lectura per a nens i nenes a les biblioteques.**

Per aconseguir-ho, han creat el **passaport de lectura** i cada vegada **que els nens i les nenes acaben un llibre** reben un **segell**. A més, es realitzen **activitats creatives sobre cada llibre i sobre altres temàtiques d'interès** per als més petits. En aquest programa, els nens i les nenes van a la biblioteca per divertir-se. A final de curs, tots els nens i les nenes que han completat el passaport lector amb tots els segells reben un diploma de lectura.

Actualment, ja n'han fet 6 edicions i el nombre de participants ha augmentat cada temporada. En l'edició de 2022 hi van participar 211 biblioteques de tota Estònia.

Font: [ELK](#)

3 | Context i referències: casos per al debat i la reflexió

Altres serveis, a més del Bibliobús?

La llibreria mòbil o Bibliobús és una pràctica molt estesa arreu del món per garantir la presència del servei de biblioteca en municipis amb baixa densitat de població. A continuació, es mostren algunes alternatives a aquest servei:

- Promoció de la **lectura i biblioteques digitals**.
- Prestació per **correu postal, servei a domicili, taquilles en estacions de tren** o parades de bus o **entrega i devolució en establiments del municipi** (botigues, escoles).
- Habilitació d'un **espai on el catàleg de llibres és públic i també de donacions** dels habitants.

Tot i això, es fan evidents els desavantatges respecte al servei de bibliobús: aquestes alternatives ni proporcionen les relacions socials que genera el Bibliobús ni garanteixen l'accessibilitat de tots els públics.

Font: [Universitat de Barcelona](#)

Font: [Bibliotecha](#)

3 | Context i referències: casos per al debat i la reflexió

Altres serveis de préstec en biblioteques

Les biblioteques han de garantir l'accés a la informació als ciutadans i actualment aquest contingut es consulta principalment a través de dispositius digitals. És per això que biblioteques com Mobile Public Library, dels Estats Units, ofereixen altres tipus de préstec, com:

- **Tauletes:** tauletes tàctils precarregades amb contingut per a nens, dissenyades amb una interfície senzilla i fàcil d'utilitzar i 100% segures sense necessitat de wifi.
- **Ordinadors portàtils:** préstec de portàtils Chromebooks a més grans de 19 anys durant dues setmanes per realitzar projectes o deures.
- **Encaminador:** préstec de punt de dades per accedir a internet (disponible per a més grans de 19 anys).
- **Joguines:** joguines centrades a potenciar habilitats i experiències creatives d'aprenentatge. Les joguines estan adreçades a nens i nenes de 0 a 10 anys i classificades en categories: joc actiu, habilitats d'aprenentatge, raonament lògic/espacial, alfabetització i joc de simulació.

Font: [Mobile Public Library](#)

The screenshot displays the Mobile Public Library website with a navigation bar at the top containing links for Home, About, Locations, Kids, Teens, Events, and eResources. Below the navigation bar, a sub-header reads "LIBRARY of Things" and a descriptive paragraph states: "A Library of Things is a collection of items for loan that are different from the traditional library materials. We have tablets, toys, hotspots and more — all available to check out with a library card." The main content area features four service tiles: "CLAP Toys" (Connecting Libraries and Play), "Launchpads" (pre-loaded tablets), "Chromebooks", and "Hotspots". Each tile includes a "Check the Catalog" button and a brief description of the service. The CLAP Toys tile mentions toys for ages 0-10. The Launchpads tile describes pre-loaded tablets with content for kids. The Chromebooks tile notes that users must be 19 years or older and have a Gmail account. The Hotspots tile explains that users must be 19 years or older and sign a requirements agreement.

3 | Context i referències: casos per al debat i la reflexió

WhatsApp com a plataforma per dinamitzar el club de lectura de la biblioteca pública

Una biblioteca de Guadalajara va optar per l'aplicació de missatgeria WhatsApp per **dinamitzar els seus 3 clubs de lectura durant la pandèmia**. Actualment, encara està operatiu gràcies a la bona acollida que va tenir.

El fet que es realitzi a través de **WhatsApp redueix les barreres d'accés**, atès que es tracta d'una aplicació que pràcticament té tothom.

Per poder seguir aquests clubs de lectura cal comptar amb un dispositiu digital (telèfon mòbil, tauleta o lector electrònic) on es puguin llegir els llibres electrònics proporcionats. **La biblioteca proporciona als participants els títols seleccionats a través de la plataforma eBiblio.**

Font: eldiario.es

3 | Context i referències: casos per al debat i la reflexió

Wattpad, la biblioteca dels joves per practicar la lectura compartida

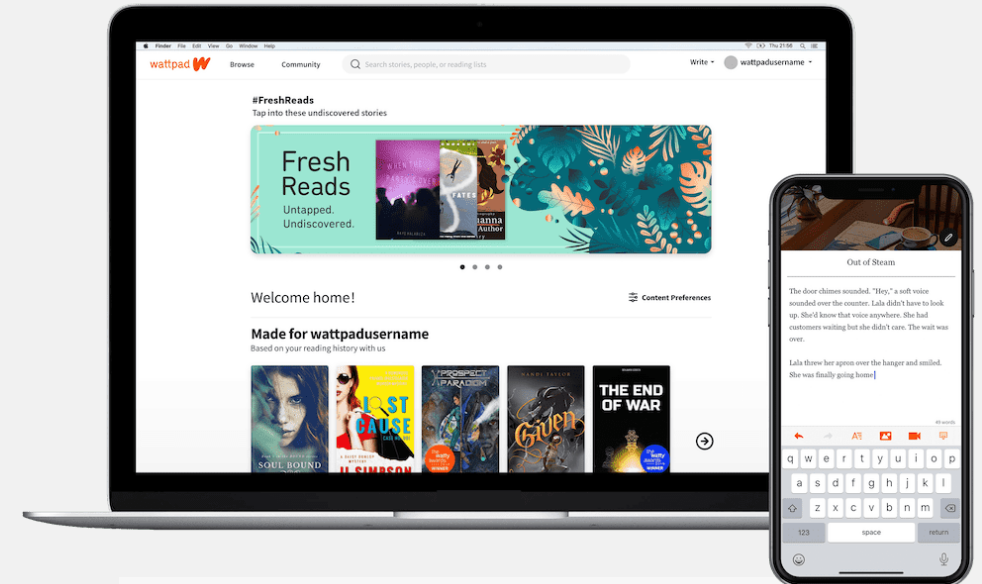
Wattpad és una plataforma en línia de lectura i escriptura. Allà l'usuari pot accedir a **novel·les, relats, articles, poemes, blogs, fan fics** i molts altres gèneres literaris i **llegir-los de forma gratuïta**.

Fins ara enteníem els Clubs de Lectura com a espais on, després de la selecció d'un llibre, el grup es trobava per comentar la lectura. A Wattpad, els usuaris poden votar les històries, comentar cada capítol o frase, parlar amb l'autor i generar una mena de lectura compartida.

Moltes **editorials han vist l'oportunitat d'editar llibres** d'autors que van començar en aquesta plataforma i alguns d'ells han acabat formant part del top 10 dels llibres més venuts a l'Estat. A més, diverses obres que van originar-se a Wattpad han estat captades pel sector audiovisual i **transformades en pel·lícules i sèries** que es poden veure en plataformes com Netflix.

Un altre punt destacable és la **bona penetració** que ha tingut gràcies **al fet que dona veu a col·lectius poc representats** habitualment.

Font: [Wattpad](https://www.wattpad.com)

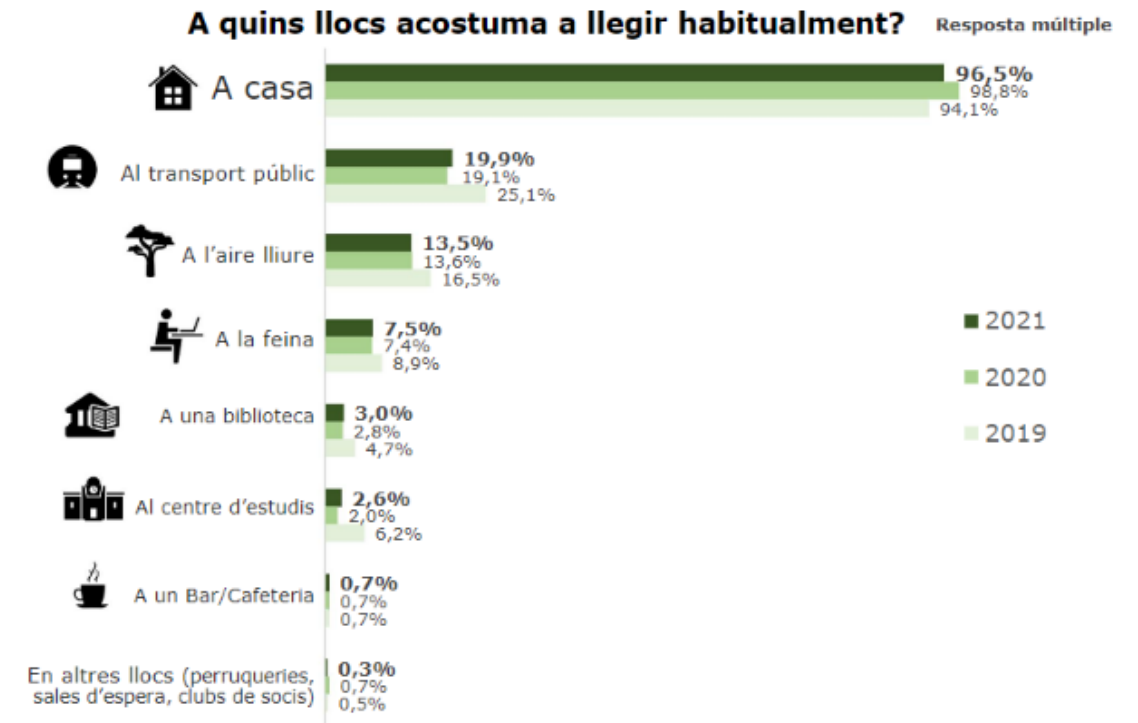
3 | Context i referències

2. La lectura en altres espais

Per tal de potenciar la lectura és important conèixer en quins llocs les persones acostumen a practicar la lectura i, per altra banda, saber on llegeixen habitualment.

Respecte a aquest segon punt, segons l'enquesta d'Hàbits de lectura i compra de llibres a Catalunya realitzada el 2021 per l'ICEC, **la llar, el transport públic i l'aire lliure són els espais més usats, i la casa és el lloc amb més protagonisme.**

Tot i que no es practiqui la lectura en aquell moment, **com podem fer que el llibre estigui present en altres espais on els lectors passen temps? I en aquests espais, com podem incrementar el nombre d'usuaris que llegeixen?**

Font: [Hàbits de lectura i compra de llibres 2021 \(ICEC\)](#)

3 | Context i referències: casos per al debat i la reflexió

Biblioteca d'autoservei en centres comercials

L'abril d'aquest any, la Biblioteca Municipal (MKP) de Praga va obrir un **quiosc bibliotecari d'autoservei** al centre comercial Černý Most.

La biblioteca té un horari més llarg, funciona **cada dia de 9 a 21 hores**, i per **accedir-hi cal disposar del carnet de la biblioteca municipal**. Durant aquest període de temps, els lectors poden seure a l'espai (29 metres quadrats), fullejar llibres, agafar-ne en préstec i tornar-ne. Actualment, el quiosc té una col·lecció amb **més de 1.000 títols**; sobretot ficció per a adults, llibres infantils i literatura de divulgació científica.

Tenen previst que durant un **horari concret i reduït el quiosc estigui cobert per un bibliotecari** per tal de gestionar el catàleg i l'atenció més personalitzada als lectors. També es disposa d'un **canal d'atenció en remot** en cas que alguna persona necessiti assistència.

Font: [The Mayor EU](#)

3 | Context i referències: casos per el debat i la reflexió

Biblioteques en hubs de mobilitat

Aeroports

En aeroports com el d'Amsterdam o Malàisia, s'han instal·lat espais per accedir a la lectura a través de 2 models:

1. Lloguer gratuït: els passatgers poden agafar un llibre i endur-se'l o deixar-n'hi un.
2. Espai perquè els passatgers accedeixin a llibres i puguin gaudir de la lectura durant el temps d'espera a les terminals.

Font: [Schiphol Airport](#)

Metro – BiblioMetro Madrid

El servei de préstec gratuït de llibres al Metro de Madrid fa 16 anys que funciona i continua estenent-se.

El seu horari és de dilluns a divendres de 13 h a 20 h, està atès per un bibliotecari i per accedir al servei de préstec només cal tenir el carnet de biblioteques de la Comunitat de Madrid.

Font: [Metro Madrid](#)

Pla nacional del llibre i la lectura

Gràcies!